

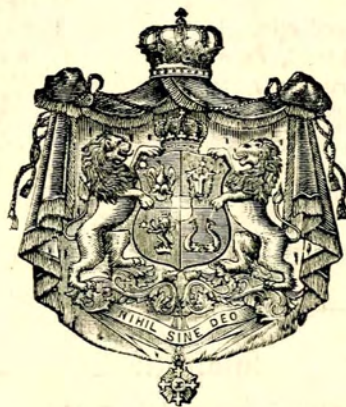
BULETINUL

COMISIUNII

MONUMENTELOR ISTORICE

PUBLICAȚIUNE TRIMESTRIALĂ
IN
EDITURA ADMINISTRAȚIEI CASEI BISERICII

ANUL III
1910

BUCUREȘTI

Inst. de Arte Grafice CAROL GÖBL S-r I. St. Rasidescu
16, STRADA DOAMNEI, 16

1910.

28.524.

D-nii : ION KALINDERU, GR. CERKEZ, D. ONCIUL, N. GABRIELESCU, V. PĂRVAN

Membrii Comisiunii Monumentelor Istorice

și

P. GARBOVICEANU

Administratorul Casei Bisericii

Secretar,

ALEX. LĂPÊDATU.

Extras din deciziunea ministerială privitoare la redactarea Buletinului.

1. Cu începere dela Ianuarie 1908 se publică — sub direcțiunea Comisiunii Monumentelor Istorice și în editura Administrației Casei Bisericii — o revistă periodică numită *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*.

2. Acest Buletin va apare trimestrial și va cuprinde :

a) O parte științifică, în care se vor publica tot felul de monografii, studii, lucrări, comunicări și materialuri de natură istorică, arhitectonică și artistică, privitoare direct și numai la monumentele noastre istorice ;

b) O parte oficială, în care se vor publica rapoartele anuale ale Comisiunii, referatele arhitecților însărcinați cu conducerea și executarea lucrărilor de conservare și restaurare, precum și eventualele circulări, informațiuni și decizii ale Ministerului și ale Comisiunii.

3. Buletinul apare sub direcția membrilor Comisiunii, cari, împreună cu administratorul Casei Bisericii, alcătuiesc comitetul de redacție. El e pus sub îngrijirea secretarului Comisiunii, care e îndatorat să pregătească și să procure materialul necesar, să-l aducă la cunoștința comitetului de redacție și să supravegheze tipărirea lui.

4. Pentru ca publicațiunea să se prezinte cât mai sistematică și cât mai folositoare, se stabilește următorul program cu privire la felul lucrărilor ce va trebui să cuprindă Buletinul :

a) Monografii istorice, arhitectonice și artistice asupra monumentelor noastre istorice, monografii cari vor fi ilustrate și documentate cu reproduceri necesare de fotografii, desemnări, aquarele etc.

b) Releveuri dela cele mai însemnate și caracteristice, din punct de vedere arhitectonic, monumente istorice.

c) Studii și lucrări unitare, asemenea ilustrate și documentate, bunăoară : asupra inscripțiilor din epoca lui Ștefan-cel-Mare, Matei Basarab, Vasile Lupu, Constantin Brâncoveanu etc., asupra artei decorative, în sculptură și pictură, întrebuințată în bisericile și mănăstirile noastre în anumite epoci, asupra portretelor murale de ctitori : Domni, Doamne, Arhieri, Boeri, Japăneze etc., asupra picturii bisericești, asupra costumelor etc.

d) Materialuri : scurte fragmente, comunicări, însemnări și note de interes deosebit privitoare la monumentele noastre istorice ;

e) Note bibliografice și critice asupra publicațiilor și periodicelor de specialitate ;

f) În sfârșit, suplimente artistice, în culori, cari să înfățișeze biserici, mănăstiri, reproduceri de portrete murale, de picturi, de ornamentațiuni etc.

În cadrul lucrărilor înșirate mai sus se cuprind și acele privitoare la monumentele istorice din afară de Regat, intru cât aceste vor fi de origină românească — înălțate de Voevozii noștri sau în legătură directă cu trecutul nostru.

Redacția : la Administrația Casei Bisericii, București.

— Biroul Comisiunii Monumentelor Istorice —

Buletinul se găsește de vânzare la librăriile

ALCALAY, NAȚIONALĂ, SFETEA și SOCEC,

prin cari se fac abonamente și se pot procura colecții complete din anii precedenți (din 1908 numai câteva).

BULETINUL
COMISIUNII
MONUMENTELOR ISTORICE
1910

COMITETUL DE REDACȚIE

D-nii: ION KALINDERU, GR. CERKEZ, D. ONCIUL, N. GABRIELESCU, V. PÂRVAN

Membrii Comisiunii Monumentelor Istorice

și

P. GARBOVICEANU

Administratorul Casei Bisericii

Secretar,

ALEX. LĂPĂDATU.

Extras din deciziunea ministerială privitoare la redactarea Buletinului.

1. Cu începere dela Ianuarie 1908 se publică — sub direcțiunea Comisiunii Monumentelor Istorice și în editura Administrației Casei Bisericii — o revistă periodică numită *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*.

2. Acest Buletin va apare trimestrial și va cuprinde:

a) O parte științifică, în care se vor publica tot felul de monografii, studii, lucrări, comunicări și materialuri de natură istorică, arhitectonică și artistică, privitoare direct și numai la monumentele noastre istorice;

b) O parte oficială, în care se vor publica rapoartele anuale ale Comisiunii, referatele arhitecților însărcinați cu conducerea și executarea lucrărilor de conservare și restaurare, precum și eventualele circulări, informațiuni și deciziuni ale Ministerului și ale Comisiunii.

3. Buletinul apare sub direcția membrilor Comisiunii, cari, împreună cu administratorul Casei Bisericii, acționează comitetul de redacție. El e pus sub îngrijirea secretarului Comisiunii, care e îndatorat să pregătească și să procure materialul necesar, să-l aducă la cunoștința comitetului de redacție și să supravegheze tipărirea lui.

4. Pentru ca publicațiunea să se prezinte cât mai sistematică și cât mai folositoare, se stabilește următorul program cu privire la felul lucrărilor ce va trebui să cuprindă Buletinul:

a) Monografii istorice, arhitectonice și artistice asupra monumentelor noastre istorice, monografii cari vor fi ilustrate și documentate cu reproduceri necesare de fotografii, desemnări, aquarele etc.

b) Releveuri dela cele mai însemnate și caracteristice, din punct de vedere arhitectonic, monumente istorice.

c) Studii și lucrări unitare, asemenea ilustrate și documentate, bunăoară: asupra inscripțiilor din epoca lui Ștefan-cel-Mare, Matei Basarab, Vasile Lupa, Constantin Brâncoveanu etc., asupra artei decorative, în sculptură și pictură, întrebuințată în bisericile și mănăstirile noastre în anumite epoci, asupra portretelor murale de ctitori: Domni, Doamne, Arhierei, Boeri, Japănese etc., asupra picturii bisericești, asupra costumelor etc.

d) Materialuri: scurte fragmente, comunicări, însemnări și note de interes deosebit privitoare la monumentele noastre istorice;

e) Note bibliografice și critice asupra publicațiilor și periodicelor de specialitate;

f) În sfârșit, suplimente artistice, în culori, cari să înfățișeze biserici, mănăstiri, reproduceri de portrete murale, de picturi, de ornamentațiuni etc.

În cadrul lucrărilor înșirate mai sus se cuprind și acele privitoare la monumentele istorice din afară de Regat, intra cât aceste vor fi de origină românească — înălțate de Voevozii noștri sau în legătură directă cu trecutul nostru.

Redacția : la Administrația Casei Bisericii, București.

— Biroul Comisiunii Monumentelor Istorice —

Buletinul se găsește de vânzare la librăriile

ALCALAY, NAȚIONALĂ, SFETEA și SOCEC,

prin cari se fac abonamente și se pot procura colecții complete din anii precedenți (din 1908 numai câteva).

BULETINUL

COMISIUNII

MONUMENTELOR ISTORICE

PUBLICAȚIUNE TRIMESTRIALĂ
IN
EDITURA ADMINISTRAȚIEI CASEI BISERICII

ANUL III
1910

BUCUREȘTI
Inst. de Arte Grafice CAROL GÖBL S-r I. St. Rasidescu
16, STRADA DOAMNEI, 16
1910.

TABLA DE MATERII

ANUL AL TREILEA

1910

TEXT

1. ARTICOLE

Pagina

BALTAR (A.): Frescurile dela Hurezi (Bolnița și Trapeza)	11
CEGĂNEANU (SP. P.): Din odoarele bisericesti ale Muzeului Național	1
Ceva cu privire la Meșterul Manole	44
DAN (D.): Biserica Sf. Gheorghe din Suceava	134
DRĂGHICEANU (VIRG.): Curțile domnești Brâncovenești (III. Potlogi)	49
Vechia biserică de lemn din Grămeștii-Vâlcei	110
Ruina Sf. Impărați din Târgoviște (note istorice)	125
GHICA-BUDEȘTI (ARH. N.): Biserica Domnească din Târgoviște	17
Ruina Sf. Impărați din Târgoviște (note arhitectonice)	127
Biserica din Vădeni (note arhitectonice)	164
IORGA (N.): Ștefan-cel-Mare și Mănăstirea Neamțului	97
LĂPĂDATU (ALEX.): Baia domnească din Târgoviște	89
O biserică a lui Ștefan-cel-Mare în Țara-Românească	107
Biserica din Vădeni (note istorice)	172
Două vechi cetăți românești: Poenarii și Dâmbovița	177
MOISIL (Const.): «Bisericașele»	29
Sarcofagii de piatră (din Dobrogea)	81
Unde a fost vechiul Halmyris?	93
Privire asupra antichităților preistorice din România	115 și 172
MURNU (G.): Noi săpături în cetatea Tropaeum (1910)	155
TRAJANESCU (I. D.): Mănăstirea Dintr'un lemn și Mănăstirea Govora	35
Bolnița Mănăstirii Hurezi	71
Schitul Sf. Ștefan de lângă Hurezi	145

2. COMUNICĂRI

Decret regal pentru palatul dela Potlogi	140
DASCĂLUL (C.): Săpăturile dela Cacateni	195
GRAMANDĂ (I.): Hanul la «Cerbul de Aur» din Viena	191

	Pagina
DRĂGHICEANU (VIRG.): Noi pietre dela Doicești	48
Antichitățile dela Afumați (Ilfov)	95
Podul lui Socol dela Cornățel	144
Zidurile Băniei Craiovei	192
LĂPĂDATU (ALEX.): Relațiune despre câteva monumente ale Iașilor în 1672	143
MINEA (DR. E.): Un pictor român în secolul al XVI-lea	143
MOISIL (CONST.): Căluza arheologică preistorică a Transilvaniei	48
Sarcofagiul dela Niculițel (Dobrogea)	48
Mormântul antic dela Măcin	48
Noi inscripții antice din Dobrogea	95
Monede vechi romane din Tulcea	95
Stâlpi miliari romani găsiți în satul Garvăn-Tulcea	141
MURNA (G.): Cronica săpăturilor arheologice dela cetatea Tropaeum-Adamclisi în 1910	140
ONCIUL (D.): Raport despre schitul Golești de lângă Câmpu-lung	190

3. BIBLIOGRAFIE

TAFRALI (O.): Monumentele bizantine din Mistra	96
--	----

6. CRONICA

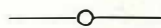
A. L.: Colecțiile istorico-artistice ale Comisiunii Monumentelor Istorice și ale Casei Bisericii	197
Redacțional	198

ILUSTRAȚIUNI

	Pag.		Pag.
Cadelnița dela Tismana (Muzeul Național)	1	Secțiune prin axa longitudinală a Bisericii Domnești	
Cadelnița dela Tismana (Detaliu)	2	din Târgoviște	25
Cadelnița dela Bistrița (Muzeul Național)	2	Biserica Domnească din Târgoviște (După restaurare)	26
Cadelnița din Belgrad	3	Biserica Domnească din Târgoviște (Vedere interioară,	
Chenare pe coperta evangheliei lui Nicodim (Muzeul		spre partea superioară a altarului)	27
Național)	3	Biserica Mănăstirii dintr'un lemn	36
Crucea lui Vintilă-Vodă (Muzeul Național)	4	Mănăstirea Dintr'un lemn (Plan de situație)	37
Crucea lui Vintilă-Vodă (Detaliu)	4	Mănăstirea Govora (Plan de ansamblu)	38
Crucea lui Vintilă-Vodă (Detaliu)	5	Biserica mănăstirii Govora	39
Crucea lui Vintilă-Vodă (Detaliu)	5	Biserica dela bolnița mănăstirii Dintr'un lemn	41
Frontispiciu pe evanghelie dela Ștefan-cel-Mare (Muzeul		Biserica mănăstirii Hurezi (Secțiuni transversale)	42
Național)	6	Biserica mănăstirii Hurezi (Secțiune longitudinală)	43
Poale de epitrafir dela Ștefan-cel-Mare	7	Ușa dela Biserica mănăstirii Bistrița, lucrată de Mane	
Poale de epitrafir dela Ștefan-cel-Mare	8	meșterul (c. 1510).	45
Epitrafirul lui Rada-cel-Mare dela Govora (Muzeul Național).	9	Portalul bisericii dela Văcărești (1722)	46
Chenar de fereastră dela Ravanitza (După Kanitz)	10	Ornamente în piatră dela mănăstirea Bistrița	47
Bolta dela trapeza mănăstirii Hurezi	11	Cartea și palatul dela Potlogi:	
«Sfinții fără de argint» — în biserica cea mare dela Hurezi.	12	Vedere generală: intrarea, împrejmuirea, palatul și	
Picturi pe pendantivii dela bolta trapezei Hurezi	13	paraclisul.	49
Picturi pe pendantivii dela bolta trapezei Hurezi	14	Schița planului de situație	50
Picturi pe pendantivii dela bolta trapezei Hurezi	15	Fațada principală, dinspre poarta de intrare	51
Boltă la turla paraclisului dela Hurezi	16	Pisania palatului	52
Planul bisericii Teotocos (Constantinopol)	17	Interior (ștucaturi) din saloanele Domnului	53
Biserica Domnească din Târgoviște (Înainte de restaurare)	18	Interior în acelaș salon al Domnului	54
Biserica Domnească din Târgoviște (După restaurare).	19	Vederea laturei de vest, cu foișorul închis, azi căzut.	57
Planul Bisericii Domnești din Târgoviște	20	Schița planului pivniței și rez-de-chaussée-ului	58
Fațada Bisericii Domnești din Târgoviște	21	Schiță de secție prin încăperile respective ale etajului,	
Fațada laterală a Bisericii Domnești din Târgoviște..	24	rez-de-chaussée-ului și pivniței	58

	Pag.		Pag.
Schița planului etajului	58	Biserica din Grămești : pisană și chenarul așii . .	112
Vedere asupra intrării principale, cu arme din colodada, zugrăveli și ștucaturile foișorului principal .	59	Biserica din Grămești : pisană și chenarul așii . .	113
Consolă sub bolți	60	Biserica din Grămești : decorațiuni în chenarul așii .	114
Consolă sub bolți	60	Ruina Sf. Împărați : vedere spre răsărit-miază-noapte.	125
Consolă de colț	60	Ruina Sf. Împărați : vedere spre apus-miază-noapte. .	126
Consolă sub bolți	60	Planul bisericii Sf. Împărați	127
Ștucaturi interioare deasupra așii salonului de reanunț al palatului	63	Interior din biserica Sf. Împărați : vedere spre miazănoapte-răsărit	128
Interior din cameră de locuit (cu arma unui tablou)	64	Interior din biserica Sf. Împărați : vedere spre miazăzi-apus	129
Vedere asupra laturilor de est și de nord despre helește, cu ruinele loggiei	65	Tâmpla bisericii Sf. Împărați	130
Vedere interioară asupra intrării, cu dărâmurile cuinei	66	Intrarea dela biserica Sf. Împărați : cu local fostului pridvor	131
Cămin, înainte de dărâmare	66	Icoane dela tâmpla bisericii Sf. Împărați	132
Capitel din colonada loggiei	67	Vechea așe de lemn (dela Matei Basarab) a bisericii Sf. Împărați	133
Interior din palatul rusec Terem (Beylic)	67	Biserica Sf. Gheorghe din Suceava : înainte de restaurare	135
Capitel din coloana foișorului principal	67	Clopotnița bisericii Sf. Gheorghe din Suceava : înainte de restaurare	136
Vederea după helește	68	Biserica Sf. Gheorghe din Suceava : după restaurare.	137
Capătul antreului principal dinspre loggia	70	Clopotnița bisericii Sf. Gheorghe : după restaurare .	138
Planul bisericii, foișorului și chiliei dela bolnița mănăstirii Harezi	72	Un stâlp miliar roman (cel mic) dela Gervăn (Tulcea).	142
Biserica dela bolnița mănăstirii Harezi	73	Schitul Sf. Apostoli dela Harezi :	146
Pisană bisericii dela bolnița mănăstirii Harezi . .	73	Biserica	147
Biserica dela bolnița m-rii Harezi, vedere din față .	74	Planul	148
Ușe și coloane dela foișor și pridvorul bisericii dela bolnița mănăstirii Harezi	75	Vedere laterală	149
Biserica dela bolnița m-rii Harezi, vedere laterală .	76	Secție longitudinală	150
Biserica dela bolnița m-rii Harezi, secție longitudinală	77	Fațada	151
Biserica dela bolnița m-rii Harezi, vedere în pridvor	78	Secție laterală	152
Foișorul dela bolnița mănăstirii Harezi	79	Secție transversală prin pronos și detalii : arcade interioare și stâlp de pridvor	153
Foișorul dela bolnița mănăstirii Harezi (desemn)	80	Vedere spre altar	155
Sarcofag dobrogean : schiță și detalii	82	Cetatea Tropaeum :	
Sarcofag dobrogean din colecția Kogălniceanu . .	83	Poarta de răsărit și Via Principalis înainte de săpăturile din 1910	156
Capac de sarcofag găsit la Constanța (fronton) . .	84	Târnu de nord al porții de est și o parte din Via Principalis, înainte de săpături	157
Capac de sarcofag găsit la Constanța (vedere laterală)	84	Poarta de est	158
Sarcofagul din grădina publică dela Galați	85	Vedere generală din spre apus a Viei Principale, după săpăturile din 1910	159
Inscripția de pe sarcofagul dela Bărboși	86	Via Principalis, după săpături	160
Sarcofagul din grădina publică dela Galați	87	Biserica din Vădeni (înainte de restaurare)	163
Baia lui Duca-Vodă dela Cetățuia	90	Ctitorii bisericii din Vădeni	164
Biserica cea veche (1497) a mănăstirii Neamțu . .	98	Planul bisericii din Vădeni	165
Aierul lui Siluan egumenul mănăstirii Neamțu, dela 1437.	99	Fațada bisericii din Vădeni	165
Legătura ferecată în argint a evangheliei dela 1435/6 (față)	100	Biserica din Vădeni : vedere spre miază-noapte, cu scara clopotniței	166
Legătura ferecată în argint a evangheliei dela 1435/6 (dosul)	101	Picturi din biserica dela Vădeni	166
Pagină din evanghelia dela 1435/6	102	Biserica din Vădeni : vedere laterală	167
Pagină din evanghelia dela 1435/6	102	Biserica din Vădeni : secție longitudinală	168
Decorație pe piatra mormântală a egumenului Hariton din 1536	103	Picturi din biserica dela Vădeni : pendanți și arcuri de bolți	169
Decorație pe piatra mormântală a lui Ștefan-Vodă († 1447)	103	Antichități preistorice din România :	
Panaghiarul lui Ștefan-cel-Mare din 1502 : fețele exterioare	104	Ciocane și topoare de piatră din Gorj	175
Panaghiarul lui Ștefan-cel-Mare din 1502 : fețele interioare	105	Piatră de ascuțit tot din Gorj	175
Chenarul pisaniei bisericii m-rii Neamțu, dela 1497 .	106	Ciocane de os dela Căcuteni-Iași	175
Postament de jeț arhieresc dela R.-Sărat	107	Daltă de silix dela Deleni-Botoșani	175
Biserica Sf. Paraschiva din R.-Sărat (dărâmată) . .	108	Ceramică dela Căscioarele-Ilfov	176
Postament de jeț arhieresc din R.-Sărat	109	Ceramică și brățară de bronz dela Spanț v-Ilfov . .	176
Biserica din Grămești : vedere din față	110	Ciocan de silix dela Niculițel-Tulcea	176
Biserica din Grămești : vedere spre altar	111		
Biserica din Grămești : procomidia	111		

Săgeți de bronz din delta Dunării	176	Ruinele cetății dela Poenari	186
Ruinele cetății dela Podul Dâmboviții (întâia vedere)	179	Planul cetății dela Poenari (schița)	188
Ruinele cetății dela Podul Dâmboviții (a doua vedere)	180	Clopotnița schitului Golești	190
Ruinele cetății dela Podul Dâmboviții (a treia vedere)	181	Hanul la Cerbul de Aur din Viena	191
Ruinele cetății dela Cetățenii din Vale, Jud. Muscel .	184	Schița planului fostei băni din Craiova	193
Vedere a cetății dela Poenari	185	Bănia Craiovei: ruinele cainei hanului Harezi	194

Biserica Sfinții Împărați din Târgoviște este astăzi o ruină. Părțile ei superioare sunt dărâmate. Pe ziduri și pe bolți, în parte încă existente, cresc barzeni și chiar arbori. Tarlele sunt căzute, deasemenea partea superioară a turnului clopotniței. În naosul bisericii, unde bolta precum și acoperișul lipsește, a crescut vegetație deasă și înaltă.

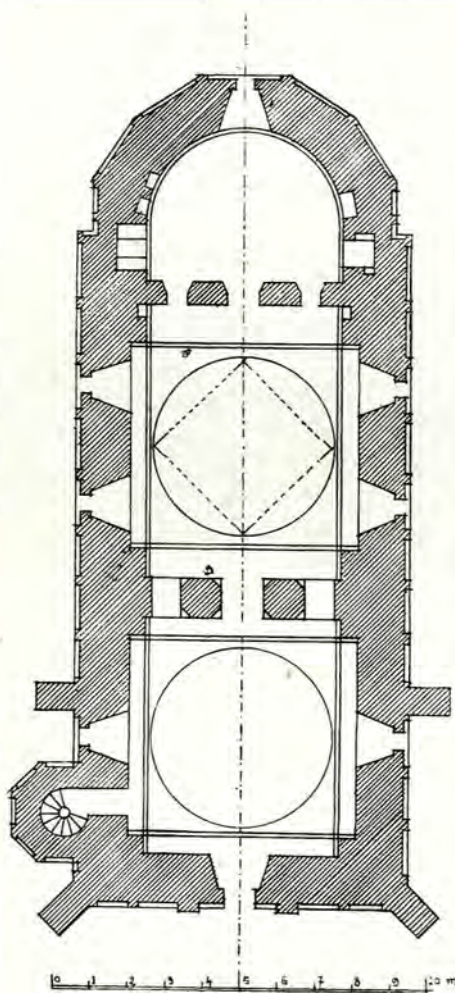
Atât ușa bisericii cât și ferestrele, afară de două, sunt zidite. Printr'una din ferestre se poate intra în biserică cu ajutorul unei scări care se găsește la un vecin.

Biserica a fost cu două turle, din care cea de pe pronaos servia drept clopotniță. În fața clădirii pare a fi fost un mic pridvor (anvon).

În interiorul bisericii avem pronaosul boltit sferic, în care se deschide, la stânga, ușa care duce la scara clopotelor, situată într'o mică turlă poligonală, alipită de biserică. Pronaosul este despărțit de naos prin trei arcaturi, răzândate pe doi stâlpi octogonali de zidărie, zugrăviți în întregime cu medalioane, în tocmă ca stâlpii dela Biserica Domnească din localitate. Naosul este patrat și are,

în fiecare parte, câte două ferestre cu glafuri adânci, zugrăvite, precum și câte o fereastră mai mică la partea superioară. Pereții, pendantivii, arcurile, stâlpii și glafurile ferestrelor sunt în întregime zugrăviți.

Dispozițiunea picturilor este interesantă: între ferestrele naosului, în axul lui, se află câte un subiect mai important, reprezentând într'o parte pe Isus, ca arhiereu, ca Maica Domnului și Sf. Ion Botezătorul, iar în cealaltă parte pe Sf. Fecioară cu Pruncul, între doi îngeri. Glafurile ferestrelor și fețele stâlpilor dela colțuri sunt zugrăvite cu sfinți de aceeaș mărime ca în aceste tablouri principale. Șambranele extreme ale celor două ferestre precum și arcadele lor sunt decorate cu rensoari. În partea de deasupra pereții cuprind o serie de tablouri cu figuri, de dimensiuni mai mici și formând o fâșie de jur împrejur naosului Mai

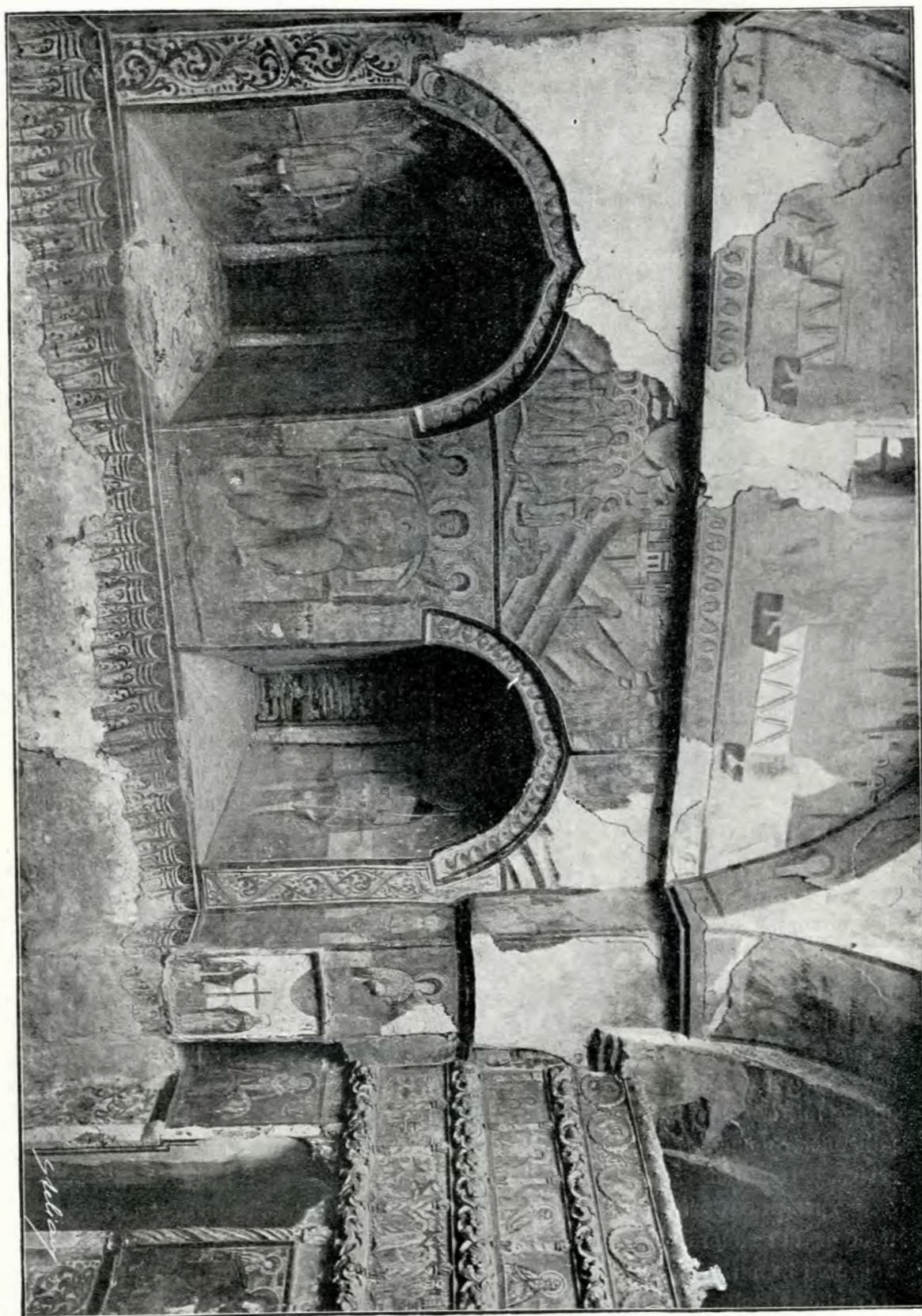
Planul bisericii Sf. Împărați.

sus, la nașterea arcurilor mari, se află un brâu mai în afară ca partea inferioară a pereților. E decorat cu un motiv curent, reprezentând două panglice înfășurate una într'alta. Arcurile mari sunt decorate atât

pe față cât și pe întrados cu un șir de meda-

veala soclului, sub ferestre, imitează o dra-

Interior din biserică Sf. Împărați: vedere spre miază-noapte-răsărit.

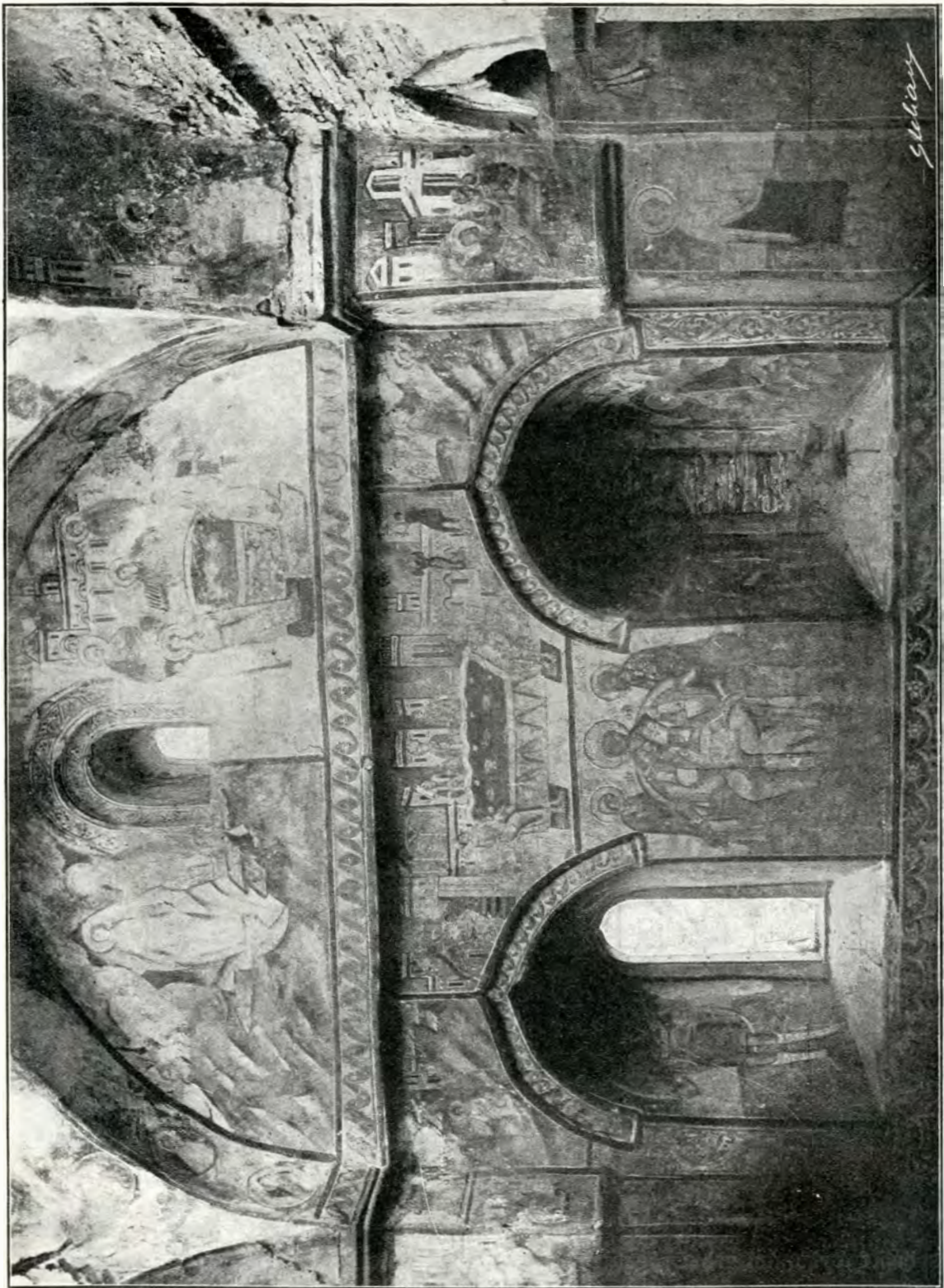

lioane legate între ele prin rensoari. Zagră-

perie atârnată dealungul pereților, după ti-

picul bizantin, azitat din timpurile vechi. Modul cum este alcătuită compoziția aces-

rată un «parti» lămurit și bine exprimat. Tâmpla bisericii este de zid și relativ

Interior din biserica Sf. Împărați: vedere spre miază-zi-apus.

tor picturi și modul cum este împărțită pe suprafețele destinate decorației, a-

bine conservată. Deschiderile ușilor tâmplei, în formă de arcuri trilobale, sunt încadrate

între doi stâlpi în relief; icoanele împărătești încă în stare bună. Partea superioară a tâmplei se compune din trei rânduri de icoane

Crucea și baza ei lipsesc. Partea inferioară a tâmplei se compune din patru panouri, cu toatele decorate cu rensoari bogate.

Tâmpla bisericii Sf. Împărați.

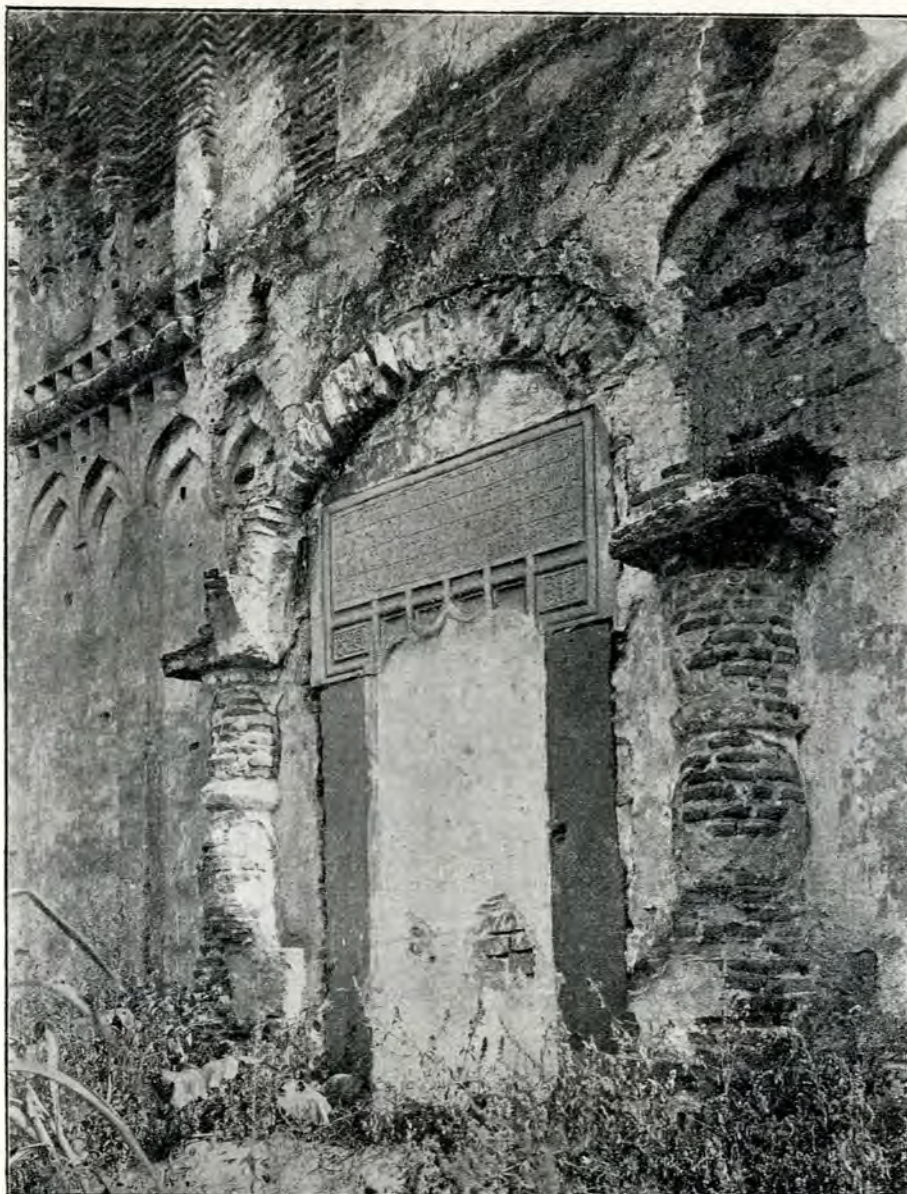
despărțite orizontal prin brâuri modelate bogat și vertical prin colonete cu bazele și capitelele decorate. Rândul superior de icoane reprezintă sfinți în medalioane rotunde.

În exterior biserică prezintă decorația tipică: cu două rânduri suprapuse de arcaturi oarbe, în formă de arc ascuțit, care sunt despărțite printr'un brâu orizontal cam pe

la jumătatea înălțimei bisericii; pe tencuiala fațadelor se observă linii imitând cărămizi atât orizontale cât și verticale, cari împart câmpul fațadelor în dreptunghiuri. Acele imitații de cărămizi erau, de sigur, za-

piatră cioplită și prezintă profile bine desemnate, derivate din formele gotice.

Biserica are în exterior 4 controforturi, din cari două la colțurile fațadei principale și alte două în dreptul pronasoului, cam

Intrarea dela biserica Sf. Împărați.

— Ca local fostului pridvorăș —

găvite cu roșu și ele amintesc zidăria veche bizantină de piatră alternată cu cărămidă. Turnul clopotniței e îmbrăcat în trei rânduri suprapuse de arcaturi.

Chenarele ușei și ale ferestrelor sunt de

spre mijlocul lui, adică într'un punct unde nu se produce o împingere, care să motiveze prezența lor. În alte părți, spre naos și altar, unde s'ar explica ființa de controforturi, nu se află nici unul. De altfel gro-

simea zidurilor și starea lor bună nu necesitează prezența acestora.

Totuși această particularitate este pentru noi un indiciu prețios, fiindcă ne arată influența pe care a avut-o clădirea bisericii Stelea lui Vasile-Vodă Lapul, domnul Moldovei, asupra evoluției arhitecturii bisericesti în Țara-Românească.

Intr'adevăr, se știe că una din caracteristicile stilului bisericilor moldovene este

sului bisericii Sf. Împărați, vedem că în dreptul pendanțivilor și la cele patru puncte octogonale ale cercului bolței, se distinge începutul acelor patru arcuri diagonale, cari astăzi sunt căzute împreună cu turla pantocratorului. Dacă comparăm profilele așei și ale ferestrelor bisericii cu acele ale bisericii Stelea vedem de asemenea o strânsă legătură între ele. Aceste forme de ași și ferestre s'au întins în urmă cu diferite va-

Icoane dela tîmpla bisericii Sf. Împărați: Is. Hristos și Sf. Maria.

contrafortul, care este de origină gotică. O altă caracteristică principală este forma bolților ce susțin tarlele. Aceste bolți se compun mai întâi din sistemul celor patru arcuri mari caracteristice ale arecului bizantin în genere, peste cari se reazămă un alt sistem de patru arcuri aranjate diagonal pe cele dintâi, cu punctele lor de reazăm pe cheile lor. Ori, dacă observăm cu atenție bolțile rămase în ființă ale na-

riante la multe biserici din Țara-Românească și este de observat că înainte de biserica Stelea ele nu se întîlnesc dincoace de Milcov. Ferestrele erau aci mai înainte sau în plin centru bizantin, de cărămidă ori piatră, sau alternând (Biserica Domnească din Curtea-de-Argeș, la frontonul circular, lateral, sus), sau un dreptunghi simplu, cu chenar de piatră (Biserica Domnească din Târgoviște) și câteodată cu

chenare decorate cu rensoari sculptate (Biserica Domnească din Argeș, biserica mănăstirii Văcărești și altele). Forma acestor ferestre dela biserica Sf. Împărați este direct influențată dela biserica Stelca și adusă aci din Moldova: în urmă forma arcului ferestrei se modifică și devine revărsat, ca

la biserica mănăstirii Hurezi, dar profilele păstrează acelaș caracter general.

În interiorul bisericii s'a găsit o parte a ușei de lemn de stejar, dela Matei Basarab, care închidea intrarea; ea este bogat sculptată. Rămășițele acestei biserici sunt interesante și merită să fie păstrate.

Arh. N. GHICA-BUDEȘTI.

Vechea ușe de lemn (de la Matei Basarab) a bisericii Sf. Împărați.